

*Belgium's
Stability Programme*

2000 - 2003

*Ministry of
Finance*

Het Stabiliteitsprogramma van België 2000-2003

(Nederlandse versie)

Design by Ministry of Finance - Treasury - Internet/intranet team

Inhoud

Krachtlijnen van het Stabiliteitsprogramma 2000-2003 p. 3

1. De doelstellingen van het budgettaire en sociaal-economische beleid p. 6

2. De budgettaire realisaties in de periode 1996-1999 p. 8

3. De begrotingsstrategie 2000-2003 p. 14

4. Opvolging van het Stabiliteitsprogramma p. 26

Bijlagen p. 27

Contacten

Inhoud : Kabinet Minister van Financiën (koenraad.vanloo@ckfin.minfin.be)

Website : http://treasury.fgov.be/interstab/stab0_en.htm

Ministerie van Financiën – Administratie van de Thesaurie – Cel Internet/intranet
(filip.pynckels@minfin.fed.be and brigitte.degeest@minfin.fed.be)

Krachtlijnen van het Stabiliteitsprogramma 2000-2003

het nieuwe Stabiliteitsprogramma

Gezonde overheidsfinanciën creëren de voorwaarden voor prijsstabiliteit en voor een duurzame groei die bevorderlijk zijn voor het scheppen van werkgelegenheid. Vanuit deze overwegingen dienen de aan de monetaire unie deelnemende lidstaten jaarlijks een aangepast stabiliteitsprogramma op te stellen.⁽¹⁾

Het nieuwe stabiliteitsprogramma van België voor de periode 2000-2003 sluit volledig aan bij het stabiliteitsprogramma van december 1998. Het schetst het kader van het begrotingsbeleid voor de volgende jaren.

te vervullen voorwaarden

Zoals overeengekomen in het regeerakkoord van 7 juli 1999 zullen alle maatregelen en initiatieven die in de diverse beleidsdomeinen worden genomen kaderen binnen de volgende voorwaarden:

- ◆ het eerbiedigen van het stabiliteitsprogramma tot het bereiken van het begrotingsevenwicht in 2002
- ◆ het behoud van het begrotingsevenwicht van zodra dat bereikt is in overeenstemming met het Europees Stabiliteitspact en de verplichtingen inzake openbare boekhouding
- ◆ het eerbiedigen van het financiële evenwicht van een kwaliteitsvolle sociale zekerheid waarbij de noodzakelijke middelen vrijgemaakt worden om de gevolgen van de demografische vergrijzing op te vangen zonder de huidige bescherming in vraag te stellen en zonder dat daarvoor de belastingen moeten verhoogd worden
- ◆ een gestadige daling van de fiscale en parafiscale druk over de duur van de legislatuur

¹ In toepassing van de Verordening (EG) nr. 1466 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid.

doelstelling regering

De regering heeft zich ertoe geëngageerd om het overheidstekort, uitgedrukt in verhouding tot het BBP, verder af te bouwen tot 1,0% in 2000, 0,5% in 2001, om een budgettair evenwicht te bereiken in het jaar 2002. Deze cijfers en meer bepaald het cijfer voor het jaar 2000 van 1,0% zijn een maximum. De regering verwacht immers dat het tekort lager zal uitvallen. In overeenstemming met het stabiliteitsprogramma zullen de vruchten van een hogere groei in 2000 prioritair aangewend worden voor een vermindering van het deficit.

verbintenissen regering

Om deze doelstelling te bereiken onderschrijft de regering een dubbele verbintenis:

- ◆ de in het stabiliteitsprogramma 1999-2002 gestelde norm om het primaire overschot van de gezamenlijke overheid op middellange termijn te handhaven op ongeveer 6 pct. van het BBP wordt bevestigd
- ◆ deze norm op het primaire overschot wordt aangevuld met een norm op het niveau van het vorderingensaldo, waarmee het vorderingentekort in twee stappen teruggebracht wordt tot een evenwicht in 2002.

In functie van de verwachte rente-ontwikkelingen, impliceert het engagement van een begrotingsevenwicht in 2002 dat het primair overschot licht boven 6% moet uitkomen. Zoals verder wordt aangetoond is dit een haalbaar scenario. Eenmaal het begrotingsevenwicht bereikt, acht de regering het wenselijk om een beperkt structureel overschot op te bouwen.

Het begrotingsbeleid gericht op het bereiken van een begrotingsevenwicht in 2002 leidt tot een versnelde en duurzame vermindering van de overheidsschuld; zo zou de schuld in 2003 dalen tot ongeveer het niveau van het BBP. Samen met een verhoging van de werkgelegenheidsgraad is de schuldafbouw de beste garantie voor het in stand houden van een kwaliteitsvolle sociale zekerheid en de opvang van de kosten van de vergrijzing.

Bovendien wordt hiermee een structurele beleidsruimte gecreëerd, die de regering kan aanwenden volgens de prioriteiten van het regeerakkoord. De exacte timing en omvang van nieuwe maatregelen zullen afhankelijk zijn van de beschikbare budgettaire ruimte. In dit kader moet er op gewezen worden dat in het basisscenario uitgegaan is van voorzichtige hypothesen.

**inhoud van
dit document**

Dit document beschrijft de budgettaire en sociaal-economische krijtlijnen van het beleid voor de komende jaren. Vervolgens worden de budgettaire realisaties voor de periode 1996-1999 geschetst. Tenslotte wordt de begrotingsstrategie voor de periode 2000-2003 toegelicht, waarbij vooreerst wordt ingegaan op de begroting 2000.

De regering is ervan overtuigd dat ze bij de uitwerking van dit beleid de steun van het Parlement en de Belgische bevolking zal genieten.

1. De doelstellingen van het budgettaire en sociaal-economische beleid

Dit geactualiseerd stabiliteitsprogramma waarin de krijtlijnen van het budgettaire beleid voor de periode 2000-2003 worden geschetst, is het eerste programma dat wordt ingediend door de huidige regering die in juli 1999 is aangetreden. Hieronder worden beknopt de belangrijkste doelstellingen van het sociaal-economisch beleid toegelicht.

**centrale
doelstelling:
de actieve
welvaartsstaat**

De uitbouw van een actieve welvaartsstaat vormt de centrale doelstelling. Door een geheel van maatregelen wordt ernaar gestreefd om de werkgelegenheidsgraad, die momenteel lager ligt dan het gemiddelde in de ons omringende landen, gevoelig te verhogen. Een zo hoog mogelijke participatie in het arbeidsproces vormt immers de beste garantie om op langere termijn de kosten van de vergrijzing op te vangen en de financiering van de sociale zekerheid te waarborgen.

**aanmoediging
werkgelegenheid**

Om een hogere werkgelegenheidsgraad te realiseren wordt ernaar gestreefd om de economische groei meer arbeidsintensief te maken. Hiertoe werden in het regeerakkoord verschillende krachtlijnen uitgetekend die geïnspireerd zijn op de Europese richtsnoeren voor werkgelegenheid. De belangrijkste beleidslijnen waarlangs de regering de werkgelegenheid wil aanmoedigen zijn:

- ◆ het doorvoeren van een substantiële verlaging van de fiscale en parafiscale lasten op arbeid
- ◆ het invoeren van startbanen voor jongeren, met als doel iedere jongere binnen de zes maanden na zijn of haar afstuderen op de arbeidsmarkt in te schakelen
- ◆ het dichten van werkloosheidsvallen
- ◆ het optrekken van de werkgelegenheidsgraad van de 50-plussers
- ◆ het besteden van bijzondere aandacht aan de integratie in de arbeidsmarkt van langdurig werklozen en bestaansminimumtrekkers.

**verlaging
(para)fiscale
druk**

Inzake het (para)fiscaal beleid stelt de regering zich uitdrukkelijk tot doel om de hoge fiscale en parafiscale druk die vooral op arbeid drukt te verlagen tot het niveau van de ons omringende landen. Zo zal de regering in de loop van de legislatuur een algemene hervorming van de personenbelasting uitwerken, die effectief in werking zou moeten treden tegen het einde van de legislatuur. Naast een reductie van de globale fiscale- en parafiscale druk zijn er ook interne verschuivingen aangewezen om te komen tot een meer arbeidsvriendelijke en op het leefmilieu afgestemde fiscaliteit.

andere prioriteiten

Behalve deze doelstellingen inzake sociaal-economisch beleid heeft de regering ook op andere beleidsdomeinen belangrijke prioriteiten gesteld, zoals een betere werking van de overheidsadministraties, justitie en veiligheid, duurzame ontwikkeling en mobiliteit.

**strikt budgettair
kader**

De door de regering aangekondigde nieuwe initiatieven zullen ingepast worden in een strikt budgettair kader. Alle maatregelen en initiatieven die op diverse beleidsdomeinen zullen worden genomen moeten in overeenstemming zijn met de vier voorwaarden die in de inleiding werden geschetst.

Er bestaat geen tegenstelling tussen een voorzichtig en orthodox budgettair beleid gericht op de verdere afbouw van de schuld en een ambitieus en vernieuwend structureel beleid. Bij het optimaal aanwenden van de beperkte budgettaire marge om de werkgelegenheid en meer algemeen de economische activiteit aan te moedigen, ontstaan er ook gunstige effecten voor de overheidsfinanciën. Een hogere werkgelegenheidsgraad zorgt voor een bredere en stabielere basis voor het financieren van de sociale zekerheid en nieuwe noden van de samenleving.

2. De budgettaire realisaties in de periode 1996-1999

2.1. De uitvoering van de begroting 1999

Bij de opmaak van de initiële begroting 1999 werd uitgegaan van een overheidstekort van 1,3% van het BBP. Bij de opmaak van de begroting 2000 is de raming van het tekort teruggebracht tot 1,1% van het BBP. Zoals tabel 1 illustreert blijft het vorderingstekort en het primair saldo hiermee binnen de doelstellingen van het oorspronkelijk stabiliteitsprogramma.

beter resultaat
dan verwacht

Het beter resultaat t.o.v. het stabiliteitsprogramma wordt gerealiseerd ondanks een aantal tegenslagen. Zo is bij de opmaak van de initiële begroting (en het stabiliteitsprogramma) nog uitgegaan van een economische groei voor 1999 van 2,4%. Bij de opmaak van de begroting 2000 is de BBP-groei voor 1999 herraamd op 1,7%. Deze merkkelijk lagere inschatting van de groei is voor ongeveer 0,2% van het BBP toe te schrijven aan de effecten van de dioxinecrisis, waardoor de activiteit in een belangrijk deel van de landbouwsector en de voedingsnijverheid in het tweede en derde kwartaal van 1999 een zware terugval vertoonde. De dioxinecrisis heeft niet enkel geleid tot een lagere groei en de daarvan afgeleide negatieve effecten op de overheidsfinanciën, maar weegt ook direct op de begroting 1999. De meeruitgaven verbonden aan de crisis zijn immers omvangrijk en belopen circa 0,2% van het BBP.

Ondanks deze tegenvallers blijft de begroting 1999 dus binnen de lijnen uitgezet in het stabiliteitsprogramma. Dit bewijst het nut van een voorzichtig begrotingsbeleid waardoor het mogelijk is om belangrijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit tot een ontsporing van de begroting moet leiden.

hogere groei

In recente ramingen, van zowel nationale als internationale conjunctuurinstellingen, worden de groeiverwachtingen voor 1999 opwaarts herzien tot in de buurt van 2%. De hogere groei heeft uiteraard gunstige effecten voor de overheidsfinanciën, zodat het tekort waarschijnlijk lager zal uitvallen dan de 1,1% die bij de opmaak van de begroting 2000 werd gehanteerd.

2.2. De belangrijkste evoluties in de periode 1996-1999 op het niveau van de gezamenlijke overheid

overheidsfinanciën 1996-1999

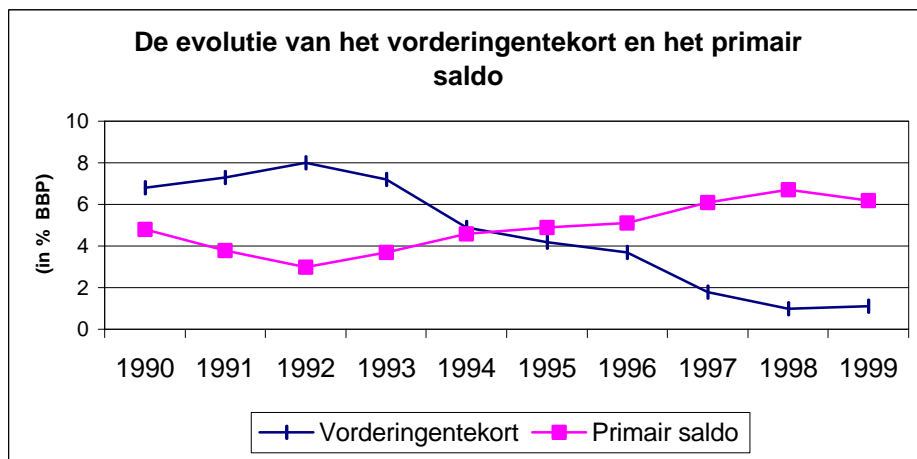
Om de realisaties voor 1999 te situeren in een iets ruimer tijdsperspectief worden in onderstaande tabel de gegevens opgenomen voor de periode 1996-1999. De gegevens worden hier voorgesteld volgens de ESR95-methodologie. In bijlage 1 wordt de overheidsrekening voor de periode 1990-1999 weergegeven.

Tabel 1: Evolutie overheidsfinanciën (in % BBP)					
	1996	1997	1998	1999	Verandering 99/96
Ontvangsten	45.8	46.2	46.6	46.4	0.6
Primaire uitgaven	40.8	40.1	39.9	40.2	-0.5
Primair saldo (Stabiliteitsprogramma 1999-2002)	5.1	6.1	6.7	6.2 (6.0)	1.1
Interestlasten	8.7	7.9	7.7	7.2	-1.5
Vorderingensaldo (Stabiliteitsprogramma 1999-2002)	-3.7	-1.8	-1.0	-1.1 (-1.3)	2.6
Schuldgraad	126.5	121.2	116.2	114.9	-11.7

vorderingentekort 1996-1999

Zoals hoger reeds aangegeven wordt voor 1999 uitgegaan van een vorderingentekort van 1,1% van het BBP. Geplaatst in een ruimer tijdsperspectief is het vorderingentekort over een periode van 3 jaar afgebouwd van 3,7% van het BBP in 1996 tot 1,1% in 1999.

Grafiek 1

**verbetering
primair saldo
1996-1999**

Het terugdringen van het overheidstekort over de periode 1996-1999 is voor ongeveer tweevijfden toe te schrijven aan de verbetering van het primair saldo. De rest komt op naam van de dalende interestlasten.

Het primair saldo stijgt van 5,1% van het BBP in 1996 tot 6,2% in 1999. Deze verbetering is ongeveer gelijk verspreid over een toename van de ontvangsten en een daling van de primaire uitgaven.

**stijging fiscale
ontvangsten
1990-1999**

Tot 1998 kent de ontvangstenratio een stijgende trend. Deze stijging komt vooral op rekening van de fiscale ontvangsten, die in de periode 1990-1999 zijn toegenomen als gevolg van maatregelen zoals de opschorting van de indexering van de belastingschalen, evenals door de evolutie van de indirecte belastingen en de vennootschapsbelasting. Dit laatste weerspiegelt in hoofdzaak de gestegen rentabiliteit van de ondernemingsector en de impact van een meer efficiënte organisatie van de inning en controle op de ontvangsten.

2.3. De resultaten voor de verschillende entiteiten

onderscheid Entiteit I en II

Voor de analyse van de Belgische overheidsfinanciën wordt gewoonlijk een opsplitsing gemaakt tussen entiteit I en entiteit II. Entiteit I bevat de verrichtingen van de federale overheid en de sociale zekerheid, entiteit II groepeerde de verrichtingen van de Gemeenschappen en Gewesten en de lokale overheden.

Tabel 2: De begrotingsevolutie per grote entiteit (1)
(in % BBP)

	1996	1997	1998	1999	Verandering 99/96
Entiteit I					
Ontvangsten	33.3	33.4	33.6	33.2	-0.1
Primaire uitgaven	29.0	28.3	28.1	28.4	-0.6
Primair saldo	4.3	5.2	5.5	4.8	0.5
Interestlasten	7.8	7.2	7.0	6.6	-1.2
Vorderingensaldo	-3.6	-2.0	-1.5	-1.7	1.9
Entiteit II					
Ontvangsten	14.7	14.9	15.0	15.3	0.6
Primaire uitgaven	13.9	13.9	13.9	14.0	0.1
Primair saldo	0.8	1.0	1.1	1.3	0.5
Interestlasten	0.9	0.7	0.7	0.7	-0.2
Vorderingensaldo	-0.1	0.2	0.5	0.7	0.8

(1) Deze tabel geeft voor beide entiteiten de niet geconsolideerde ontvangsten en uitgaven weer. Hierdoor kan de som van de ontvangsten en de uitgaven van beide entiteiten verschillen van deze in tabel 1.

Entiteit I

Over de periode 1996-1999 komt de verbetering van het vorderingentekort met 2,6 procentpunt BBP op het niveau van de gezamenlijke overheid voor ongeveer drievierden op rekening van entiteit I. Op dit niveau kennen de primaire uitgaven in termen van het BBP een daling van 0,6 procentpunt. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat in de geraamde uitgaven voor 1999 reeds rekening wordt gehouden met belangrijke meeruitgaven ten gevolge van de dioxinecrisis. De verbetering van het vorderingentekort werd gerealiseerd bij een nagenoeg constante ontvangstenratio.

Entiteit II

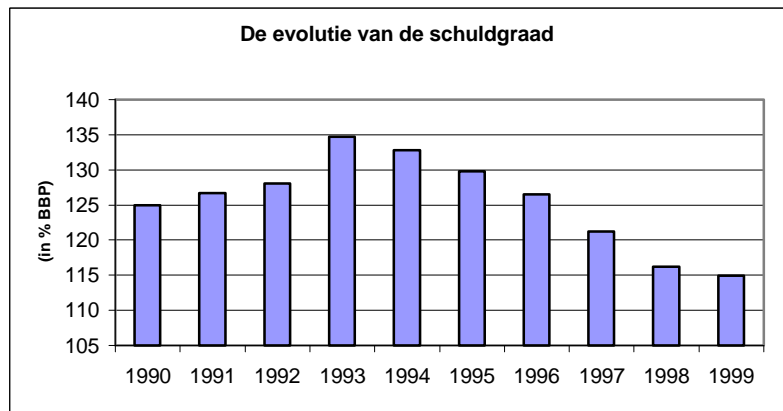
Op het niveau van entiteit II bleven de primaire uitgaven in termen van het BBP nagenoeg constant. De toename van de ontvangsten werd bijgevolg quasi integraal omgezet in een hoger primair saldo. De verbetering van het primair saldo gecombineerd met een daling van de interestlasten gaf aanleiding tot een omzetting van een vorderingentekort van 0,1% van het BBP in 1996 tot een verwacht vorderingenoverschot van 0,7% van het BBP in 1999.

2.4. De daling van de schuldratio

daling schuldratio 1990-1999

De Belgische overheidsfinanciën worden nog altijd gekenmerkt door een hoge schuldratio. Het terugdringen van deze schuldratio is dan ook een prioriteit van het begrotingsbeleid. Na het bereiken van een maximum in 1993 met een schuldgraad van 134,7% van het BBP, werd sindsdien een gestage daling van de schuldgraad gerealiseerd. De schuldgraad die in 1996 nog 126,5% van het BBP bedroeg zou eind 1999 teruggebracht worden tot 114,9% van het BBP. Deze daling kwam tot stand ondanks een lage inflatie de voorbije jaren.

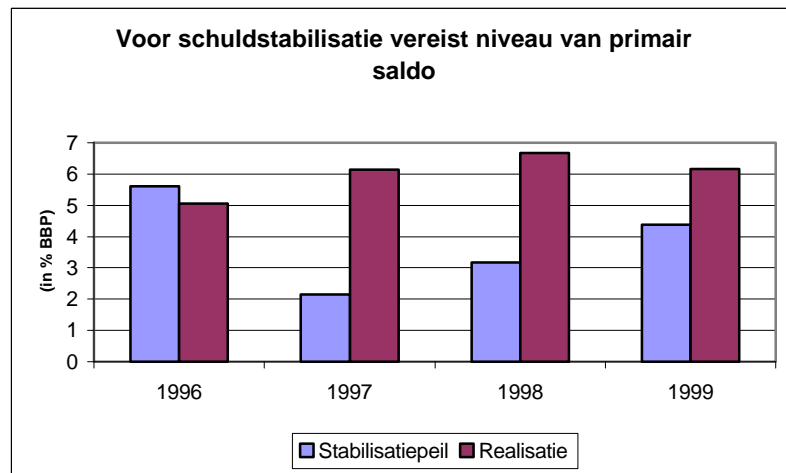
Grafiek 2

structureel karakter afbouw schuldratio

Op basis van de impliciete rentevoet en de nominale groei van het BBP kan het primair saldo berekend worden dat vereist is om de schuldratio te stabiliseren. Uit grafiek 3 valt af te lezen dat behalve voor 1996, waar de Belgische economie geconfronteerd werd met een groeivertraging, de waarde van het gerealiseerd primair saldo gevoelig hoger ligt dan het voor de stabilisatie van de schuldratio noodzakelijk niveau. Dit illustreert het structurele karakter van de afbouw van de schuldratio.

Grafiek 3

determinanten schuldevolutie

In een periode van 4 jaar daalde de schuldgraad van de Belgische overheid met 14,9 procentpunt. Ongeveer drievijfden van deze daling is toe te schrijven aan het omgekeerde sneeuwbaaleffect en vloeit dus rechtstreeks voort uit het strikt begrotingsbeleid dat werd gevoerd, en dat gekenmerkt was door een politiek gericht op het realiseren van een hoog primair saldo.

De evolutie van de schuld wordt echter niet enkel verklaard door de resultaten van de strikt budgettaire verrichtingen. Door de verkoop van financiële activa, zoals participaties in overheidsbedrijven, de meerwaarden op de verkoop van een deel van de goudvoorraad van de Nationale Bank van België en verschuivingen in de portefeuille van financiële activa van de verschillende overheidsbesturen kon het tempo van de schuldreductie worden opgevoerd. Deze overige elementen verklaren ongeveer tweevijfden van de schuldafbouw in de beschouwde periode (zie tabel 3).

Tabel 3: Determinanten van de schuldevolutie
(in % BBP)

	1996	1997	1998	1999	Gecumuleerde verandering 1996/1999
Schuldgraad	126.5	121.2	116.2	114.9	
Wijzigingen van de schuldgraad	-3.3	-5.4	-5.0	-1.3	-14.9
Bijdrage van:					
Sneeuwbaaleffect (1)	0.5	-4.0	-3.5	-1.6	-8.5
Overige elementen	-3.8	-1.4	-1.5	0.3	-6.4

(1) Het sneeuwbaaleffect wordt gedefinieerd als het verschil tussen het effectief primaire overschot in het jaar t en het primaire overschot dat vereist is om de schuldratio constant te houden

3. De begrotingsstrategie 2000-2003

3.1. De begroting 2000

3.1.1. De belangrijkste uitgangshypothesen:

**begroting
gebaseerd op
voorzichtige
hypothesen**

De regering is bij de opmaak van de begroting 2000 uitgegaan van voorzichtige macro-economische hypothesen (zie bijlage 3). Deze strategie ligt in de lijn van het beleid van de recentste jaren en heeft er toe geleid dat zelfs bij eventuele tegenvallers zoals een lagere groei en de dioxinecrisis in 1999 de resultaten steeds in lijn blijven met de doelstellingen voor de gezamenlijke overheid die bij de opmaak van de begroting werden vooropgezet.

**de begroting 2000
in lijn met
doelstellingen**

De begroting 2000 vormt geen uitzondering op deze regel:

- ◆ Voor 2000 wordt de reële BBP-groei geraamd op 2,5%. Dit cijfer is lager dan de recentste vooruitzichten van de meeste nationale en internationale instellingen.
- ◆ Voor de kortetermijnrente wordt rekening gehouden met een aanzienlijke stijging van de rente op schatkistcertificaten op 3 maand tot 4,4% eind 2000, of een jaargemiddelde van 3,35%. Voor de langetermijnrente (met de OLO op 10 jaar als referentie) wordt uitgegaan van een stijging van de rente tot 6,1% eind 2000 of een gemiddelde rente van 5,85%.
- ◆ Niettegenstaande de regering een ambitieus programma voor lastenverlaging op arbeid uitvoert, dat zal resulteren in positieve effecten op het vlak van de werkgelegenheid, is geen rekening gehouden met de budgettaire terugverdieneffecten.
- ◆ Voor de Gemeenschappen en Gewesten wordt uitgegaan van de aanbevelingen van de Hoge Raad van Financiën.¹

¹ De Hoge Raad van Financiën is een adviesorgaan, dat jaarlijks een aanbeveling formuleert in verband met de begrotingsdoelstellingen op korte en middellange termijn.

In het recente verleden was het globale begrotingsresultaat van de Gemeenschappen en Gewesten aanzienlijk beter dan deze norm.

**geen verkoop
financiële activa in
raming
schuldgraad**

In 2.4. werd aangetoond dat een belangrijk deel van de schuldevolutie tussen 1996 en 1999 niet enkel toe te schrijven is aan de evolutie van het primair saldo, maar ook aan maatregelen met een rechtstreekse impact op de schuldgraad. In die zin is het belangrijk om op te merken dat bij de raming van de evolutie van de schuldgraad voor 2000 geen rekening werd gehouden met de eventuele opbrengsten van de verkoop van financiële activa. Deze zullen aangewend worden om de schuld versneld af te bouwen.

3.1.2. De vertaling van de beleidsprioriteiten in de begroting

maatregelen ter bevordering werkgelegenheid

Ondanks het strikt budgettair kader en het respecteren van de normen van het stabiliteitsprogramma is de federale regering er dankzij een strenge begrotingsdiscipline in geslaagd om voldoende budgettaire ruimte te creëren om een aantal belangrijke initiatieven te nemen die kaderen binnen de prioriteiten van het regeerakkoord.

Centraal hierbij staan de maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid. Vanaf het tweede kwartaal 2000 wordt een substantiële loonlastenverlaging doorgevoerd. Naast de privé-sector wordt ook voor de non-profitsector een bijkomende loonlastenverlaging voorzien. De invoering van startbanen heeft als doel iedere jongere binnen de zes maanden na zijn of haar afstuderen op de arbeidsmarkt in te schakelen. In het kader van de strijd tegen de werkloosheidsvallen wordt de reeds doorgevoerde verlaging van de sociale bijdragen voor werknemers met het minimumloon opgetrokken. In totaal zou het globaal pakket van verlaging van sociale zekerheidsbijdragen in 2000 toenemen met ongeveer 50 miljard BEF (1,24 miljard EUR), of circa 0,5% van het BBP.

fiscale maatregelen

In afwachting van een algemene hervorming van de personenbelasting zijn reeds een aantal fiscale maatregelen genomen, zoals de herinvoering van de volledige indexering van de belastingschalen, de gefaseerde afschaffing van de aanvullende crisisbijdrage¹, een verlaging van de BTW op arbeidsintensieve diensten en de verbetering van de fiscale aftrek voor de kinderopvang.

maatregelen sociale zekerheid

In het kader van een moderne, efficiënte en rechtvaardige sociale zekerheid werden een aantal maatregelen genomen die de toegankelijkheid van de gezondheidszorgen moeten garanderen speciaal voor chronisch zieken. De laagste pensioenen en het gewaarborgd inkomen voor bejaarden werden opgetrokken.

maatregelen algemeen belang

Er worden bijkomende middelen vrijgemaakt ter stimulering van het gebruik van het openbaar vervoer en voor de uitbouw van het grootstedenbeleid. De budgettaire middelen voor justitie en meer algemeen voor het veiligheidsbeleid worden gevoelig verhoogd. Daarnaast heeft de regering de nodige middelen voorzien voor de modernisering van de administratie. Er wordt voorzien in een geleidelijke en substantiële verhoging van de beschikbare middelen voor internationale- en ontwikkelingssamenwerking.

¹ De eerste fase in de afschaffing van de aanvullende crisisbijdrage, die in de eerste plaats ten goede komt aan de personen met de laagste inkomens en pensioenen, is reeds beslist. De regering zal daarna, rekening houdend met de budgettaire doelstellingen, deze afschaffing verder zetten.

3.1.3. De opvolging van de uitvoering van de begroting 2000

verdere reductie overheidstekort

De begroting 2000 is gestoeld op voorzichtige hypothesen. Budgettaire meevallers, inzonderheid voortvloeiend uit een hogere dan voorziene groei, zullen conform het stabiliteitsprogramma prioritair aangewend worden voor een verdere reductie van het overheidstekort, wat dan ook tot een sterkere daling van de schuldgraad zal leiden.

3.2. De begrotingsnormen voor 2000-2003

vorderingstekort reduceren tot evenwicht

De begrotingsstrategie, zoals deze in het in 1998 ingediende stabiliteitsprogramma werd geschetst, is gebaseerd op het handhaven op middellange termijn van het primair saldo op een niveau van ongeveer 6% van het BBP. Zoals dit toen werd geïllustreerd liet deze strategie toe om onder voorzichtige macro-economische hypothesen het overheidstekort terug te dringen tot 0,3% van het BBP in 2002.

De norm op het primair saldo wordt nu aangevuld met een norm op het niveau van het vorderingensaldo. Het is immers de vaste wil van de regering om, uitgaande van het geraamde tekort voor 2000, het vorderingstekort in twee stappen terug te brengen tot een evenwicht in 2002. Rekening houdend met de verwachte macro-economische ontwikkelingen, impliceert het engagement van een begrotingsevenwicht in 2002 dat het primair saldo iets boven de 6% zal moeten liggen.

mogelijke afwijking

Van deze verbintenis kan maar afgeweken worden indien de komende jaren de economische groei in negatieve zin gevoelig zou afwijken van de trendgroei, of bij onvoorziene grote schommelingen in het interestpeil.

structureel overschot opbouwen

Enmaal het begrotingsevenwicht bereikt in 2002, acht de regering het wenselijk om een beperkt structureel overschot op te bouwen, en wel om twee redenen. De opbouw van een beperkt overschot zal de afbouw van de schuldgraad versnellen, zodat de kosten van de vergrijzing die zich vanaf 2010 zullen manifesteren, kunnen opgevangen worden. Anderzijds laat dit ook toe om de automatische stabilisatoren te laten spelen zonder dat er onmiddellijk een vorderingstekort hoeft te ontstaan in geval van ongunstige economische ontwikkelingen.

3.3. De implicaties van deze normering voor de gezamenlijke overheid

3.3.1. De belangrijkste hypothesen

ramingen

Inzake groeihypothesen zijn niet de recentste ramingen van conjunctuurinstituten overgenomen. Voor 2000 worden de ramingen van de begroting gehanteerd, terwijl ook in 2001 een lagere inschatting gebeurt dan het merendeel van de recente prognoses. Voor beide jaren wordt uitgegaan van een groei van 2,5%.¹ Vanaf 2002 is uitgegaan van een raming van de trendgroei van 2,3%. Aangezien op basis van recente cijfergegevens van de Europese Commissie de "outputgap" voor 1999 op -0,4% van het potentieel BBP kan geraamd worden, impliceren deze groeicijfers dat het geviseerde begrotingsevenwicht in 2002 van structurele aard is.

hypothese stijgende intresten

Zoals reeds vermeld, is bij de opmaak van de begroting 2000 uitgegaan van een stijgende rente. Vervolgens zou de gemiddelde rente geleidelijk evolueren tot 3,5% voor de kortetermijnrente en 5,5% voor de langetermijnrente vanaf 2002. Deze hypothese leidt tot een daling van de impliciete rente tussen 2000 en 2003 met ongeveer 30 basispunten.

raming ontvangsten

Bij de raming van de ontvangsten zijn de maatregelen uit de begroting 2000 in rekening genomen. Zoals reeds vermeld voorzien deze in een substantiële lastenverlaging die in 2001 op kruissnelheid komt.

evolutie primaire uitgaven

Voor de evolutie van de primaire uitgaven is uitgegaan van een gemiddelde reële groei met 1,5% voor de jaren 2001 tot 2003. Dit impliceert dat het restrictief beleid inzake primaire uitgaven wordt verdergezet.

aanpassing doelstelling bij begrotingscontrole

Er is reeds benadrukt dat de begroting 2000 opgemaakt is op basis van voorzichtige hypothesen. Het is de uitdrukkelijke bedoeling van de regering om de marge die voortvloeit uit een hogere economische groei in 2000 prioritair aan te wenden voor een verdere vermindering van het overheidstekort. Hiertoe zal bij de begrotingscontrole een aangepaste doelstelling geformuleerd worden. Het geschetste scenario gaat uit van de basisgegevens van de initiële begroting 2000.

¹ De Europese Commissie voorziet een groei van 2,7% in 2000 en van 2,8% in 2001.

3.3.2. De evolutie van de overheidsfinanciën tot 2003

evolutie overheidsfinanciën

Tabel 4 geeft de evolutie van de overheidsfinanciën weer rekening houdend met de geschetste hypothesen en de beslissingen genomen in het kader van de begroting 2000. In het geschetste scenario kent de ontvangstenratio een daling van 0,6 procentpunt van het BBP. Deze vloeit hoofdzakelijk voort uit een daling van de fiscale en parafiscale druk en komt bovenop een sterke daling van ongeveer 0,5 procentpunt tussen 1999 en 2000. De evolutie in de periode 2000 tot 2003 wordt bepaald door onder meer het op kruissnelheid komen van een aantal maatregelen inzake lastenverlaging in 2001. De primaire uitgaven, die jaarlijks met gemiddeld 1,5% in reële termen groeien, kennen een gestage daling in verhouding tot het BBP.

Tabel 4: De evolutie van de overheidsfinanciën volgens de gehanteerde hypothesen (in % BBP)					
	2000	2001	2002	2003	Verandering 2003/2000
Totale ontvangsten	45.8	45.5	45.4	45.2	-0.6
Primaire uitgaven	39.8	39.4	39.1	38.8	-1.0
Primair saldo	6.0	6.1	6.3	6.4	0.4
Interestlasten	6.9	6.7	6.4	6.0	-1.0
Vorderingensaldo	-1.0	-0.6	-0.1	0.4	1.4
Schuldgraad	112.4	108.9	105.2	101.2	-11.2

Volgens dit scenario zou het primair saldo oplopen tot 6,1% van het BBP in 2001 en tot 6,3% in 2002. Dit volstaat net niet om in 2001 en 2002 de begrotingsdoelstellingen te realiseren, respectievelijk een vorderingentekort van 0,5% BBP en een begrotingsevenwicht.

De toepassing van de norm op het vorderingensaldo verplicht nu om het primair saldo in 2001 op te trekken tot 6,2% van het BBP. Voor 2002 is een primair saldo van 6,4% van het BBP noodzakelijk om het evenwicht te garanderen.

**parameters bij
toepassing norm
op
vorderingensaldo**

Tabel 5 geeft de belangrijkste parameters weer bij de toepassing van de norm op het vorderingensaldo. Nadat het primair saldo in 2002 is opgetrokken tot 6,4% van het BBP, volstaat in 2003 een primair saldo van 6,2% om de schuld in nominale termen te stabiliseren.¹

Tabel 5: De evolutie van de overheidsfinanciën volgens het stabiliteitsprogramma 2000-2003 (in % BBP)					
	2000	2001	2002	2003	Verandering 2003/2000
Primair saldo	6.0	6.2	6.4	6.2	0.2
Interestlasten	6.9	6.7	6.4	6.0	-1.0
Vorderingensaldo	-1.0	-0.5	0.0	0.2	1.2
Schuldgraad	112.4	108.8	105.0	101.3	-11.1

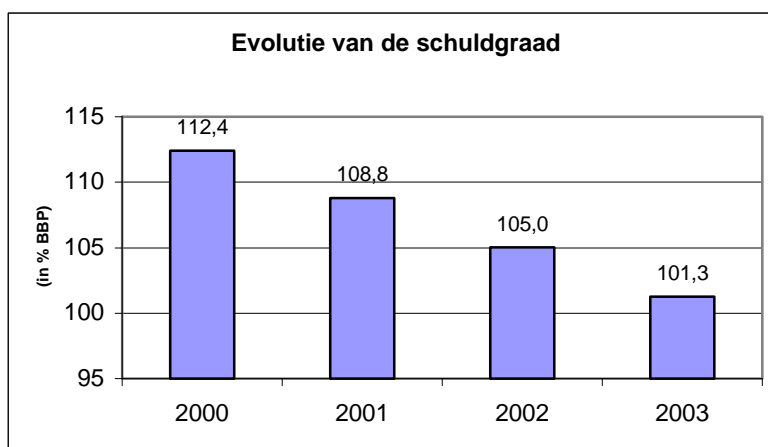
**realisatie
begrotings-
evenwicht in 2002**

Het hoger geschetste scenario illustreert dat het onder voorzichtige hypothesen mogelijk is om in 2002 een begrotingsevenwicht te realiseren, mits het voeren van een strikt budgettair beleid. Dit laat toe dat er tegen het einde van de legislatuur een bijkomende budgettaire marge ontstaat, die kan aangewend worden volgens de prioriteiten voorzien in het regeerakkoord.

**voortzetting
schuldafbouw**

Zoals de onderstaande grafiek illustreert wordt met de toepassing van de geschetste strategie het beleid van schuldafbouw onverminderd voortgezet. Zonder rekening te houden met eventuele opbrengsten van privatiseringsoperaties zal de schuldgraad in 2003 tot ongeveer het niveau van het BBP worden afgebouwd.

Grafiek 4

¹ Hierbij is uitgegaan van de hypothese dat het nettobedrag aan nieuwe kredietverleningen en deelnemingen 0,2% van het BBP bedraagt.

3.4. De implicaties van dit scenario op de begrotingsnormen voor de verschillende entiteiten

coördinatie begrotingsbeleid

België is een gefederaliseerd land, waarbij de deelgebieden en de lokale overheden over omvangrijke begrotingspakketten beschikken. Dit maakt het noodzakelijk dat het begrotingsbeleid van de verschillende entiteiten gecoördineerd wordt.

In dit kader formuleert de Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën jaarlijks een aanbeveling in verband met de toegelaten tekorten voor de deelgebieden. Voor 2000 houdt de aanbeveling een globaal evenwicht in voor de Gemeenschappen en Gewesten. Naar aanleiding van zijn Jaarverslag 1999 heeft de Hoge Raad van Financiën een nieuw traject uitgestippeld voor de aanbevolen saldi van de deelgebieden voor de periode 2001-2010. In zijn aanbeveling maakt de Hoge Raad een onderscheid tussen de aanvankelijk deficitaire deelgebieden en de Vlaamse Gemeenschap, die reeds verscheidene jaren een surplus realiseert.

budgettaire evenwichten uiterlijk 2010

De aanvankelijk deficitaire deelgebieden moeten hun tekorten op een duurzame wijze afbouwen om tegen uiterlijk 2010 een budgettair evenwicht te realiseren. Voor de Vlaamse Gemeenschap acht de Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën het wenselijk dat zij gedurende de periode 2001-2010 haar begroting op een structurele wijze ten minste in evenwicht zou houden. Daarnaast werd specifiek voor de Vlaamse Gemeenschap verwezen naar een alternatief scenario, dat een geleidelijke afbouw van het overschot impliceert. De Vlaamse regering heeft zich bij de opmaak van de begroting 2000 ingeschreven in dit laatste, strengere scenario.

De naleving van deze aanbeveling houdt in dat voor de periode 2000-2003 de Gemeenschappen en Gewesten globaal een evenwicht vertonen, wat een primair saldo van ongeveer 0,4% van het BBP veronderstelt.

In de lijn van de realisaties van de voorgaande jaren wordt voor de lokale overheden voor 2000 en 2001 uitgegaan van een beperkt overschot ten belope van 0,15% van het BBP. Voor de daaropvolgende jaren is rekening gehouden met een evenwicht.

Op het Overlegcomité Gemeenschappen en Gewesten en de Federale Overheid van 24 november werd voor de periode 1999-2002 een akkoord bereikt over de bovenvermelde doelstellingen.¹ Dit biedt de garantie dat alle overheidsniveaus loyaal zullen meewerken aan het bereiken van de budgettaire objectieven.

¹ Voor 2003 zijn de cijfers voor entiteit II gebaseerd op de aanbevelingen van de Hoge Raad van Financiën.

**indicatieve
evolutie saldi
verschillende
entiteiten**

Rekening houdend met de engagementen aangegaan in het nieuwe samenwerkingsakkoord kan volgende indicatieve evolutie van de saldi voor de verschillende entiteiten worden geschetst.

**Tabel 6: De interestlasten en begrotingsaldi van de verschillende entiteiten
(in % BBP)**

	2000	2001	2002	2003
Entiteit I en II				
Primair overschot	6.0	6.2	6.4	6.2
Interestlasten	6.9	6.7	6.4	6.0
Vorderingensaldo	-1.0	-0.5	0.0	0.2
Entiteit I				
Primair overschot	5.2	5.3	5.7	5.6
Interestlasten	6.3	6.0	5.7	5.4
Vorderingensaldo	-1.1	-0.7	0.0	0.2
Entiteit II				
Primair overschot	0.9	0.9	0.6	0.6
Interestlasten	0.7	0.7	0.6	0.6
Vorderingensaldo	0.2 ⁽¹⁾	0.2 ⁽¹⁾	0.0	0.0

(1) Het betreft hier het overschot van de lokale overheden dat op 0,15% van het BBP werd geraamd. Om de voorstellingswijze te vereenvoudigen werd dit afgerond op 0,2%.

**evenwicht
vorderingtekort
tegen 2002**

Het vorderingstekort van entiteit I dat in 2000 nog 1,1% van het BBP bedraagt wordt tegen 2002 herleid tot een evenwicht. Ongeveer de helft hiervan wordt gerealiseerd door de daling van de interestlasten. De andere helft moet gerealiseerd worden door de opbouw van een hoger primair surplus. Onder de hypothese dat de lokale overheden hun overschot tegen 2002 afbouwen, zou er in 2002 voor alle grote geledingen van de overheidssector een evenwicht gerealiseerd worden, zodat voor de gezamenlijke overheid een structureel begrotingsevenwicht wordt bereikt.

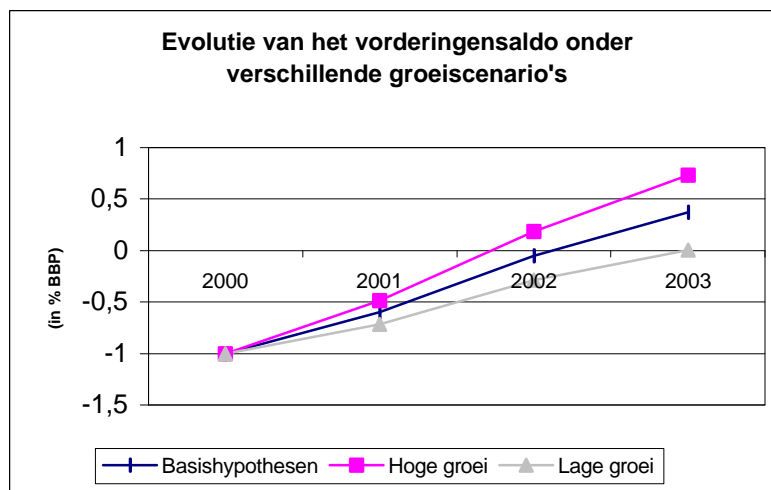
3.5. De gevoeligheid van dit scenario voor de hypothesen

verschillende groeihypothesen

Gezien de gevoeligheid van de overheidsfinanciën voor de evolutie van een aantal macro-economische parameters zoals het interestpeil en de conjunctuur verdient het de voorkeur om bij een beleidsverkenning die zich uitstrekt over verschillende jaren uit te gaan van voorzichtige hypothesen, wat de regering dan ook gedaan heeft.

Om de gevolgen van de conjunctuur op het spontaan scenario te illustreren werd nagegaan wat de impact is van een herziening van de groeihypothesen met 0,3 procentpunt per jaar voor de periode 2001 tot 2003. Grafiek 5 geeft het vorderingensaldo weer onder de verschillende groeihypothesen.

Grafiek 5

impact economische groei

In het scenario met een hoge groei zou er in 2002 een beperkt overschot gerealiseerd worden, dat verder oploopt in 2003. Indien de groei systematisch 0,3 procentpunt lager zou uitvallen dan in de basishypothesen, wordt het evenwicht pas in 2003 bereikt. Dit illustreert de gevoeligheid van de overheidsfinanciën voor de conjunctuur.

impact interestpeil

Gezien de hoge overheidsschuld blijft het uitgestippelde traject voor de overheidsfinanciën ook gevoelig voor wijzigingen in het interestpeil. Om de begroting minder afhankelijk te maken van de evolutie van de interestlasten werd in het kader van het schuldbeheer de gemiddelde looptijd gevoelig verhoogd. Zo werd het aandeel van de geconsolideerde schuld verhoogd van circa

65% eind 1990 tot circa 82% in september 1999.¹ Hierdoor wordt een algemene intereststijging slechts geleidelijk vertaald in de gemiddelde rente op de overheidsschuld. Zo is de budgettaire impact van een stijging van het rentepercentage met 50 basispunten het eerste jaar erg beperkt om na 3 jaar op te lopen tot ongeveer 0,2% van het BBP.

**verbintenis om
doel te
respecteren**

Niettemin engageert de regering zich ook in geval van tegenvallende groei, behoudens gevoelige negatieve afwijkingen van de trendgroei of uitzonderlijke interestontwikkelingen, haar nieuwe dubbele norm te respecteren. In het andere geval, bij zeer gunstige economische omstandigheden, zal een deel van de marge kunnen aangewend worden voor het bereiken van de in het regeerakkoord aangegeven prioriteiten, waarbij in elk geval het deel van de groei boven de 2,7% volledig naar tekortreductie zal gaan.

¹ Alle geciteerde cijfers hebben betrekking op de zogenaamde officiële rijksschuld, deze omvat alle leningen die rechtstreeks of onrechtstreeks zijn aangegaan door de federale schatkist. Deze schuld vormt het belangrijkste bestanddeel (ruim 90%) van de globale bruto-overheidsschuld.

4. Opvolging van het Stabiliteitsprogramma

jaarlijks advies Hoge Raad van Financiën

Zoals reeds in het stabiliteitsprogramma 1999-2002 werd vermeld zal de Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën elk jaar in het voorjaar een advies uitbrengen over de naleving van de doelstellingen van het stabiliteitsprogramma.

Teneinde het budgettair beleid van de Gemeenschappen en de Gewesten in te schrijven in de nationale stabiliteitsprogramma's hebben de Gemeenschappen en Gewesten er zich toe verbonden elk een meerjarig intern voortschrijdend stabiliteitsprogramma uit te werken waarvan de looptijd tenminste overeenstemt met deze van het stabiliteitsprogramma van België. In deze interne stabiliteitsprogramma's zullen de Gemeenschappen en Gewesten aantonen hoe zij voor elk van de betrokken begrotingsjaren de hoger vermelde doelstellingen zullen invullen. Net als voor de stabiliteitsprogramma's op het niveau van de gezamenlijke overheid zal de Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën jaarlijks de uitvoering van deze stabiliteitsprogramma's aan een evaluatie onderwerpen.

Ontvangsten, uitgaven en vorderingensaldo van de gezamenlijke overheid

	(in % van het BBP)									
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999r
1. Ontvangsten	43,9	44,3	43,5	45,5	45,7	45,4	45,8	46,2	46,6	46,4
1.1. Directe belastingen	15,7	15,4	14,8	15,9	16,3	16,7	16,7	17,1	17,7	17,4
Particulieren	13,5	13,2	13,1	13,8	13,9	14,1	13,9	14,0	14,1	13,9
Ondernemingen	2,2	2,2	1,7	2,1	2,4	2,6	2,8	3,1	3,6	3,5
1.2. Indirecte belastingen	13,1	13,0	12,9	13,3	13,7	13,3	13,8	13,9	13,9	13,8
1.3. Betaalde sociale bijdragen	13,4	13,9	14,1	14,4	14,1	13,7	13,6	13,6	13,5	13,5
1.4. Kapitaalbelasting	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
1.5. Totale fiscale en parafiscale ontvangsten	42,5	42,6	42,1	44,0	44,5	44,1	44,4	45,0	45,5	45,2
1.6. Niet-fiscale en niet-parafiscale ontvangsten	1,5	1,6	1,4	1,5	1,3	1,3	1,4	1,2	1,1	1,2
2. Uitgaven exclusief rentelasten	39,1	40,4	40,5	41,8	41,2	40,5	40,8	40,1	39,9	40,2
2.1. Werkelijke bezoldigingen	8,5	8,6	8,7	9,0	9,0	8,9	8,8	8,7	8,6	8,6
2.2. Lopende netto-aankoop van goederen en Diensten	1,8	1,9	1,6	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
2.3. Lopende overdrachten aan particulieren	22,5	23,5	23,8	24,3	23,9	23,9	24,1	23,6	23,4	23,6
2.4. Subsidies aan ondernemingen	2,3	2,2	2,1	2,1	1,9	1,9	2,0	1,7	1,6	1,8
2.5. Lopende overdrachten aan het buitenland	1,5	1,7	1,6	1,6	1,7	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8
2.6. Totale lopende uitgaven	36,6	37,9	37,8	38,6	38,2	37,8	38,1	37,3	37,0	37,4
2.7. Brutovorming van vast kapitaal	1,7	1,7	1,8	2,0	2,0	1,8	1,6	1,6	1,6	1,7
2.8. Andere kapitaaluitgaven	0,8	0,8	1,0	1,2	1,0	0,9	1,0	1,2	1,3	1,1
2.9. Totale kapitaaluitgaven	2,5	2,5	2,8	3,1	3,0	2,7	2,6	2,8	2,9	2,8
3. Saldo exclusief rentelasten	4,8	3,8	3,0	3,7	4,6	4,9	5,1	6,1	6,7	6,2
4. Rentelasten	11,6	11,1	10,9	10,9	9,5	9,1	8,7	7,9	7,7	7,2
5. Vorderingensaldo	-6,8	-7,3	-8,0	-7,2	-4,9	-4,2	-3,7	-1,8	-1,0	-1,1
6. Bruto-overheidsschuld	125,0	126,7	128,1	134,7	132,8	129,8	126,5	121,2	116,2	114,9

P.M. Deze tabel is in overeenstemming met het ESR95. De gegevens tot en met 1998 zijn gebaseerd op de publicatie van het INR m.b.t. de rekeningen van de overheid (juli 1999). De gegevens voor 1999 zijn voorlopige ramingen.

Een aantal kerncijfers van de overheidsfinanciën volgens de ESER 79- en de ESR 95-methodologie

(in % van het BBP)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
	ESER 79									
Primair saldo	5,1	3,9	3,8	3,6	5,3	5,2	5,5	6,5	6,6	6,1
Rentelasten	10,8	10,2	10,8	10,9	10,2	9,0	8,6	7,9	7,5	7,1
Nettofinancieringsbehoeften	-5,5	-6,3	-7,0	-7,3	-4,9	-3,8	-3,1	-1,6	-0,9	-1,0
	ESR 95									
Primair saldo	4,8	3,8	3,0	3,7	4,6	4,9	5,1	6,1	6,7	6,2
Rentelasten	11,6	11,1	10,9	10,9	9,5	9,1	8,7	7,9	7,7	7,2
Vorderingensaldo	-6,8	-7,3	-8,0	-7,2	-4,9	-4,2	-3,7	-1,8	-1,0	-1,1

Macro-economisch kader van de Begroting 2000 (Wijzigingspercentages in volume – tenzij anders vermeld)			
	1998	1999	2000
Privé-verbruik	3,4	1,9	1,8
Overheidsverbruik	1,4	2,3	1,7
Bruto kapitaalvorming	3,9	3,8	0,7
Totale binnenlandse vraag	4,6	2,1	1,6
Uitvoer	3,1	2,0	5,1
Invoer	5,4	2,4	4,0
Bruto binnenlands product	2,8	1,7	2,5
Consumptieprijsen (%)	1,0	1,2	1,3
Gezondheidsindex (%)	1,3	1,1	1,3
BBP-deflator (%)	1,2	0,6	1,0
Reëel beschikbaar inkomen gezinnen	2,4	1,4	2,1
Spaarquote (in % van het beschikbaar inkomen)	14,4	14,0	14,2
Totale werkgelegenheid (wijziging in duizenden)	53,5	40,9	38,5
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard, jaargemiddelde)	9,5	9,3	9,0
Saldo lopende rekening (in % van het BBP)	3,9	3,1	3,8